

60
ГОДИНИ

*Юбилейна научна конференция
с международно участие*

ИНСТИТУТ ПО ТЮТЮНА И ТЮТЮНЕВИТЕ ИЗДЕЛИЯ
ЕКЗАКТ

СЪДЪРЖАНИЕ :

Научни кадри работили в "ИТТИ" по направление	8
Структура на "ИТТИ"	9
Кадрови състав на "ИТТИ" – 2004 г.	10
Кратка история на науката по тютюна в България	11
Структурни звена на "ИТТИ"	24
Производството на тютун и членството во европската унија на некои балкански земји <i>К. Филиповски</i>	47
Трансгресивна изменчивост на признаците при хибриди ориенталски тютюн от произход Дупница. <i>Ем. Николов, Г. Станков</i>	52
Създаване На Ориенталски Тютюневи Линии И Сортове Устойчиви На Болести: Тютюнева Мозайка / Tobacco Mosaic Virus, Ailard (Tmv) / И Чернилка /rhytophthora Parasitica Ver. Nicotianaе/. <i>Спас Гелемерев</i>	56
Биохимични маркери за стрес при тютюна. <i>А. Егрева, Д. Георгиева, Е. Гешева, Р. Делон</i>	62
Обогатяване генофонда на културния тютюн чрез отдалечена хибридизация с използването на ин vitro методи за преодоляване на несъвместимостта на междувидови хибриди. <i>В. Никова, Д. Кръстева, Р. Владова, Р. Пъндева, А. Петкова</i>	71
Зависимости между основни стопански и технологични признаци при егрolistни и ориенталски тип тютюни. <i>Ем. Николов, Цв. Христева, В. Машева</i>	80
Генетичен анализ на някои признаци при ориенталски тютюни (n.tabacum, l.) и F ₁ хибриди. <i>В. Машева, Ем. Николов, Цв. Христева</i>	95
Ревитализация на някои сортове ориенталски тютюн, прилагайки методите на растителните биотехнологии. <i>Юл. Енчева, Р. Транчева</i>	101
Студија за комбинациските способности кај ориенталски и полуориенталски тутунски сорти и нивните дијалелни F ₁ крстоски. <i>А. Корубин-Алексоска</i>	105
Принос на тутунско семе кај некои сорти од ориенталски тип во зависност од количината на губрење. <i>Р. Мавроски, А. Корубин-Алексоска</i>	112
Анализа на квалитетните својства кај актуелни сорти од типот Прилеп во република македонија. <i>М. Митрески, А. Корубин-Алексоска</i>	118
Проучване растежните прояви на сортове ориенталски тютюн при условията на Северна България. I. Сорт Хански 277. <i>Ст. Димитрова</i>	122
Проучване растежните прояви на сортове ориенталски тютюн при условията на Северна България. II. Сорт Тича 117. <i>Ст. Димитрова</i>	128
Стопански качества на нови хибриди ориенталски тютюни. <i>Д. Василев</i>	134
Характеристика на стопанските качества на нов селектирана линија „Бърлей“. <i>М. Мутафчиева</i>	138
Резултати от конкурсното изпитване на сортове тютюн Тип Бърлей. <i>Й. Дюлгерски</i>	142
Стопанска стойност на тютюн Бърлей сорт Тенеси 86. <i>Й. Дюлгерски</i>	148
Варијабилност на хемиските својства на тутунската суровина од полуориенталскиот тип, отгъа во зависност од сортата и начинот на одгледување. <i>М. Димитриески, Г.</i>	

**КРЕИРАЊЕ НА РАЗВОЈОТ НА ПРОЗВОДСТВОТО НА ТУТУН, СОГЛАСНО
БАРАЊАТА НА ЕУ И ГЛОБАЛНИТЕ СВЕТСКИ ТЕКОВИ**

Д-р Трајко Мицески
Институт за тутун Прилеп

**CREATION OF TOBACCO PRODUCTION DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH THE
REQUIREMENTS OF THE EUROPEAN UNION AND GLOBAL COURSES IN THE WORLD**

T. Miceski,
Tobacco Institute - Prilep
Republic of Macedonia

Creation of tobacco production development and the total complex of activities related to it must be based on standards preferred by the EU and modern world achievements in that field.

The preferred standards of future development pay increasing attention to the production itself, covering a variety of aspects, such as quantitative limitation, qualitative suitability, environment protection, social security, economic effectiveness, healthy growth and development of plants, fulfillment of the requirements of non-government organizations and WHO, etc.

Qualitative limitation is expressed thorough decreasing of guarantee thresholds by tobacco varieties in member states of EU. Starting from 1999, 348.508 tons of leaf tobacco were successively limited to 334.064 tons in 2004, which is a reduction of 4%. Guarantee thresholds are also determined by the EU for its new tobacco producing member states.

The aim of this paper is to emphasize some more important aspects of development policy of tobacco production in EU and in our country, and in the same time to initiate activities and targets for tobacco production in future.

ВОВЕД

Идниот развој на производството на тутун и целокупниот комплекс на активности поврзани со него, мора да се заснива врз преференцираните стандарди на ЕУ и тековите на современите светски достигнувања во таа област.

Преференцираните стандарди на идниот развој, упатуваат кон сè поголемо внимание на самото производство како на неговата квантитативна лимитираност, така и на неговата квалитативна подобност, заштитата на животната средина, социјалната сигурност, економската ефективност, здравиот начин на растење и развивање на растенијата, исполнување на барањата на големиот број на невладини организации и Светската здравствена организација и сл.

Јасно прокламиранаа квантитативна лимитираност, е изразена преку намалување на гарантираните прагови по сорти на тутун, на досегашните членки на ЕУ-производители на тутун, почнувајќи од 1999 год, од 348.508 тони суров тутун во лист, се намалува sukcesивно за да во 2004 година достигне лимитираност на 334.064 тони, или процентуално намалување над 4% во периодот 1999-2004 год, што не е случај со ориенталските тутуни каде нема намалување. Во овој поглед треба да се има предвид дека ЕУ за новопримените членки-производители на

тутун им доделува одредени гарантирани прагови.

Целта на овој труд е да се истакнат позначајните аспекти на состојбите и развојната политика на производството на тутун во ЕУ и глобалните светски текови, а со тоа и во сопствената земја, и истовремено да се иницираат активности за насочување на производството на тутун во идниот период.

ИЗВОР НА ПОДАТОЦИ И МЕТОД НА РАБОТА

При изработката на овој труд користени се податоци од Државниот завод за статистика на Република Македонија, податоци објавени од списанијата: *Tobacco journal, international* и *Year book, statistics-adresses-brands, & Tobacco, World Markets and Trade*, и *COUNCIL REGULATION fixing the premium and guarantee thresholds for leaf tobacco by variety group and Member state*, како и користење на поширока литература.

Во обработката на податоците се користени: аналитичкиот, математичко-статистичкиот и компаративниот метод.

ТРЕНДОВИ НА ПРОИЗВОДСТВО НА ТУТУН ВО СВЕТОТ

Тутунот е една од земјоделските и индустриските култури која се произведува во 128 земји, со просечно светско годишно производство од 6,9 милиони тони 1 во периодот 1998-2000 година, а додека во периодот 2000-2004, просечното светско годишно производство изнесува 5,7 милиони тони², што значи намалување за 17 %.

Движењето на производството на тутун во светот, со позначајни водечки земји, во последните 5 години ќе го прикажаме во табела и графикон 1.

Додека пак Европската унија (Е - 15), со своето просечно годишно производство на тутун од 334.400 тони во периодот 2000-2004 година, се вбројува во покрупните производители на тутун, заемајќи го петтото место во светот.

Динамиката на движење на производството на тутун на ЕУ (Е - 15), согласно гарантираните прагови за откуп, во последните пет години ќе ја прикажеме во табела и графикон 2.

Табела 1. Светско производство на тутун
Table 1. World Tobacco Production (Metric Tons Dry Weight, Calendar Years)

	2000	2001	2002	2003 ¹	2004 ¹	просек average
Свет-Вкупно World Total	6.097.244	5.551.535	5.722.948	5.371.428	5.734.717	5.595.574
Кина China: Peoples Republic of	2.295.000	1.997.183	2.079.950	1.918.450	2.013.735	2.066.964
Индија India	599.400	530.000	592.000	595.000	598.000	582.800
Бразил Brazil	493.100	442.345	551.250	515.720	557.073	551.698
САД United States	408.200	404.559	358.267	339.241	357.612	373.595
Индонезија Indonesia	157.052	146.100	144.700	135.000	135.000	143.570
Малави Malawi	89.550	37.408	124.301	121.021	138.000	102.956

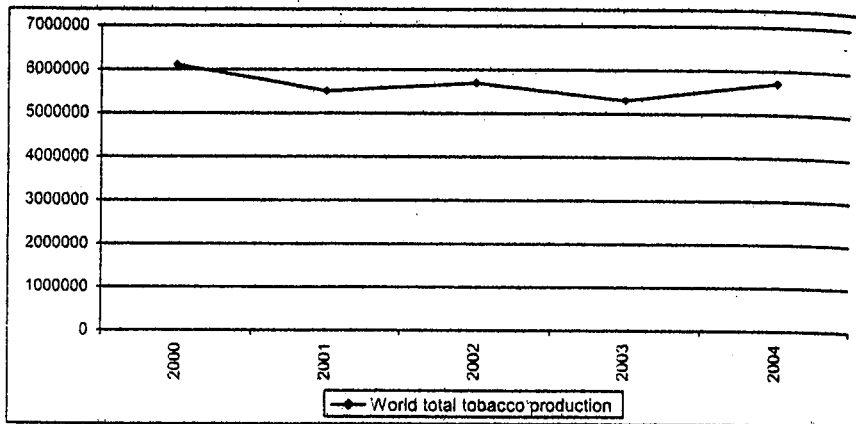
PREPARED BY USDA/FAS/COTS

e - Estimate (пресметано)

f - Forecast (предвидено)

Графикон 1. Светско производство на тутун

Figure 1. World Tobacco Production

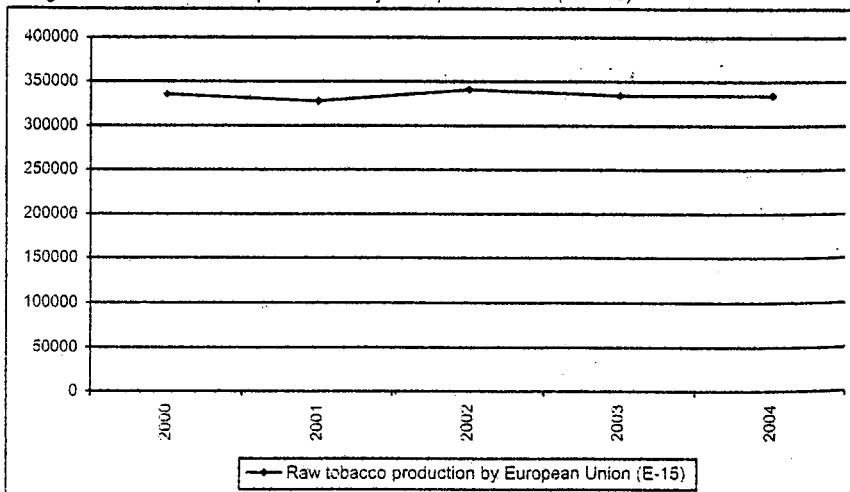

Табела 2. Производство на тутун кај ЕУ (Е - 15)
 Table 2. Tobacco production by European Union (E - 15)

	2000	2001	2002 [#]	2003 [#]	2004 [#]	просек average
Европска Унија (Е-15) -Вкупно European Union (E-15) Total	335.491	327.587	340.738	334.064	334.064	334.390

g - guarantee thresholds

Графикон 2. Производство на тутун кај ЕУ (Е - 15)
 Figure 2. Raw tobacco production by European Union (E - 15)

Заради ограничување на понудата на тутунот, а со тоа и насочување на производството на тутун на оние сорти тутун кои го потврдиле својот пласман преку нивната побарувачка, како и заради поголема контрола на пазарот на тутун, ЕУ има утврдено квоти по поделни сорти на тутун, кои се премираат и за кои се гарантира откупот по определено ниво. Тоа се гледа од наредните табели за реколтите 2002-2004 година.

Табела 3. Гарантирани прагови за реколтата 2002 година (во тони)
 Table 3. Guarantee thresholds for the 2002 harvest (tonnes)

Држави членки на ЕУ Member State	I Светла Вирини Flue-cured	II Светлит утун Berley Light air cured	III Тутун сушени на сенка Dark air cured	IV Тутун сушени на оган Fire cured	V Тутун сушени на сонце Sun cured	Други Other			Вкупно Total
						Ситнолистни Small-leaf VI Busmas	Ориенталски oriental VII Katerini	тутун varieties VIII Kaba Koulik	
Италија Italy	49.002	49.436	16.256		6.255	9.157		498	130.604
Грција Greece	35.781	12.276			7.192	27.114	24.014	16.696	123.073
Шпанија Spain	29.472	5.748	6.622	30					41.872
Португалија Portugal	4.981	1.066							6.047
Франција France	10.650	9.602	5.359						25.611
Германија Germany	4.800	2.083	3.868						11.351
Белгија Belgium	0	154	1.455						1.609
Австрија Austria	30	442	99						571
Вкупно Total	134.716	81.407	33.659		6.285	16.349	27.114	24.512	340.738

Извор: COUNCIL REGULATION fixing the premium and guarantee thresholds for leaf tobacco by variety group and Member state for the 2002, 2003 and 2004 harvests and amending Regulation (EEC) No 2075/92, Brussels, 21.11.2001 COM (2001) 684 final 2001/0276 (CNS).

Надминувањето на однапред утврдените квоти, немаат третман на поддршка и произведените количини над утврдените квоти не може да се реализираат по гарантираните цени.

Исто така, ЕУ води сметка и за земјите-производители на тутун, кои и се придружат, па за нив, согласно извештајот на Комисијата на ЕУ задолжена за ова проблематика во 2002 година им се доделени вкупно 52.353 тони - гарантирани прагови, од кои на Полска 37.933 тони, на Унгарија 12.355 тони, Словачка 1715 тони и на Кипар 350 тони.

Во своите анализи за производството на тутун на ЕУ, не изостануваат ни земјите кандидати-членки на ЕУ, Бугарија, Романија и Турција.

Бидејќи бројноста на тутунските сорти кои се во производство во ЕУ (35) е голема (околу 34) истите се класифицирани во 8 групи.

За секоја група на сорти се одредува поединечна премија. Премиите се движаат од 2146 до 4129 евра/кг. Исто така се доделува и дополнителни премии од 0,41 до 0,88 евра/кг за некои тутунски сорти во некои земји-членки (што се гледа од наредните табели).

Юбилейна научна конференция с
международно участие
"60 години ИТТИ"
3-5 ноември 2004г. - Пловдив

Юбилейна научна конференция с
международно участие
"60 години ИТТИ"
3-5 ноември 2004г. - Пловдив

Табела 4. Гарантирани прагови за реколтата 2003 и 2004 година (во тони)
Table 4. Guarantee thresholds for the 2003 and 2004 harvest (tonnes)

Држави - членки на ЕУ Member State	I Светла Виржинија Flue-cured	II Светлит тутун Берлеј Light air cured	III Тутун сушени на сенка Dark air cured	IV Тутун сушени на оган Fire cured	V Тутун сушени на сонце Sun cured	Други Other			Вкупно Total
						Ситнолистни VI Basma	Ориенталски VII Katerini	тутун VIII Kaba Koulak	
Италија Italy	48,263	47,689	15,682	6,255	4,833				127,220
Грција Greece	35,542	11,842			6,938	27,114	24,014	16,696	121,846
Шпанија Spain	29,028	5,545	6,388	30					40,991
Португалија Portugal	4,634	1,074							5,708
Франција France	10,490	9,262	5,170						24,922
Германија Germany	4,728	2,588	3,731						11,047
Белгија Belgium		149	1,404						1,553
Австрија Austria	29	426	96						551
Вкупно Total	132,686	78,329	32,471	6,285	15,771	27,114	24,512	16,696	334,064

Извор: COUNCIL REGULATION fixing the premium and guarantee thresholds for leaf tobacco by variety group and Member state for the 2002, 2003 and 2004 harvests and amending Regulation (EEC) No 2075/92, Brussels, 21.11.2001 COM (2001) 684 final 2001/0276 (CNS).

Табела 5. Премиуми на тутунот во лист за бербите 2002, 2003 и 2004 година
Table 5. Premiums for leaf tobacco from the 2003 and 2004 harvest (tonnes)

Премиум Premiums	I Светла Виржинија Flue-cured	II Светлит тутун Берлеј Light air cured	III Тутун сушени на сенка Dark air cured	IV Тутун сушени на оган Fire cured	V Тутун сушени на сонце Sun cured	Други Other		
						Ситнолистни VI Basma	Ориенталски VII Katerini	тутун VIII Kaba Koulak
EUR/kg	2,98062	2,38423	2,38423	2,621199	2,14581	4,12957	3,50395	2,50377

Извор: COUNCIL REGULATION fixing the premium and guarantee thresholds for leaf tobacco by variety group and Member state for the 2002, 2003 and 2004 harvests and amending Regulation (EEC) No 2075/92, Brussels, 21.11.2001 COM (2001) 684 final 2001/0276 (CNS).

Табела 6. Дополнителни износи
Table 6. Supplementary amounts

Разновидности Varieties	Евра/кг EUR/kg
Бедчер Геудертајмер, Перг, Корсо Badischer Geudertheimer, Pereg, Korso	0,5509
Бедчер Берлеј Е и неговите хибриди Badishcher Burley E and its hybrids	0,8822
Виргин Д и неговите хибриди, Виржинија и неговите хибриди Virgin D and its hybrids, Virginia and its hybrids	0,5039
Парагвај и неговите хибриди, Драгон вистински и неговите хибриди, Филипин, Пеит, Грамонт, Сејмос, Апетер Paraguay and its hybrids, Dragon vert and its hybrids, Philippin, Peit Grammont (Flobecq), Semois, Appelterre	0,4112

Извор: COUNCIL REGULATION fixing the premium and guarantee thresholds for leaf tobacco by variety group and Member state for the 2002, 2003 and 2004 harvests and amending Regulation (EEC) No 2075/92, Brussels, 21.11.2001 COM (2001) 684 final 2001/0276 (CNS).

Во просек премијата изнеува 2.9 ЕУР/кг, односно 2.900 ЕУР/т, што одговара на 7800 ЕУР/ха.

Висината на премијата се намалува сукцесивно за 0,5 % годишно (берба 1993 год), 1 % (берби 1994-1998 година) 2 % (берби 1999-2002 година) и 3 % (берба 2003 год), чии средства се насочуваат во Фондот за тутун, од каде пак се користат за одредена специфична помош на одредени групи на производителите, што претставува еден вид помош (додаток) за финансирање на нивните активности заради подобрување на квалитетот, заштитата на околината и стратемскиот менаџмент.

Во овој контекст на елаборирање, ќе ги истакнеме и трендовите на производството на тутун во Р.Македонија во периодот 2000-2004 година, преку табелата 7 и графиконот 3.

Табела 7. Производство на тутн во Р.Македонија
Table 7. Tobacco production in R. Macedonia

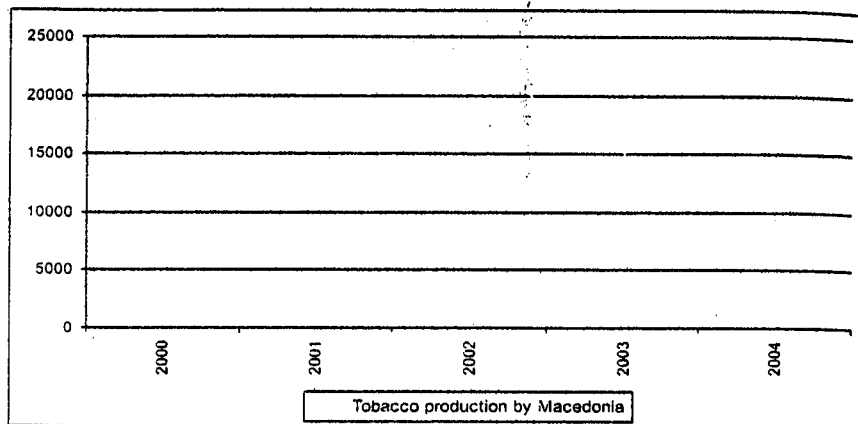
	2000	2001	2002	2003 ^e	2004 ^f	просек average
Вкупно производство Total production	22.175	23.217	22.911	15.370	17.000	20.135

Извор: Статистички годишник на Република Македонија 2003, e = пресметано, f = предвидено.

Statistical Yearbook of the Republic of Macedonia 2003, e - Estimate, f - Forecast

Заради појасно согледување на трендовите на фактички оствареното годишно производство на тутун на ниво на свет, Европска Унија и Р.Македонија во изминатите дванаесет години 1990-2001 година, ќе искористиме табеларен и графички прикази (Табела 8, графикони 4, 5 и 6).

Графикон 3. Производство на тутн во Р.Македонија
Figure 3. Tobacco production in R. Macedonia

Табела 8. Производство на тутнуво Светот, ЕУ (Е-15) и Р.Македонија
Table 8. Tobacco production in World, EU (E-15) & R. Macedonia

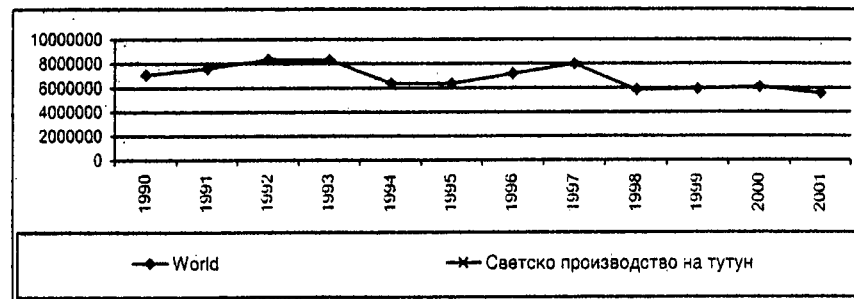
Години Years	Свет-Вкупно World Total	ЕУ (Е-15)-Вкупно EU (E-15) Total	Р.Македонија R. Macedonia
1990	7.76.000	413.562	16.452
1991	7.607.000	430.011	25.195
1992	8.340.000	408.103	26.502
1993	8.306.000	342.427	24.002
1994	8.392.000	328.786	18.862
1995	6.355.000	333.187	15.683
1996	7.175.000	337.020	15.412
1997	7.975.000	335.076	25.308
1998	5.849.000	348.021	32.746
1999	5.924.000	334.191	29.368
2000	6.097.244	335.491	22.175
2001	5.551.535	327.587	23.217

Извор: „Tobacco journal, international 5/97 i Year book, statistics-adresses-brands, p.140. & Tobacco: World Markets and Trade, december, 2001, Statistical Yearbook of the Republic of Macedonia 2003.

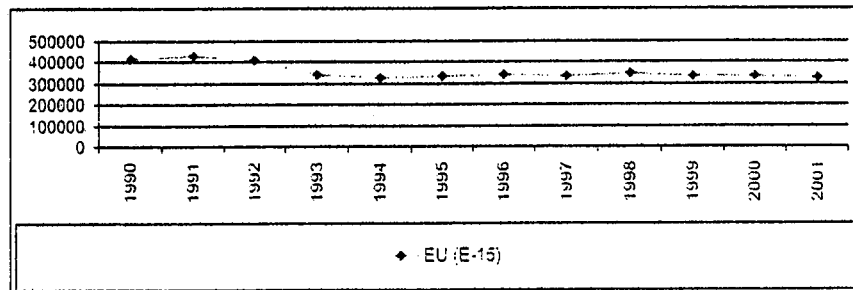
Целта на графичкото прикажување е да се забележат осцилациите на трендовите на производството на тутун, што јасно се гледа дека најголеми осцилации се забележуваат во Р.Македонија, а најмали во ЕУ (Е15) каде се забележува рамномерни трендови со благо намалување на производството на тутун од година во година. Рамномерниот развој во ЕУ (Е15) се должи на

организираниот пристап на производството на тутун и правилниот менаџмент на таа област. Поради просторот на трудот ќе останеме без натамошен коментар.

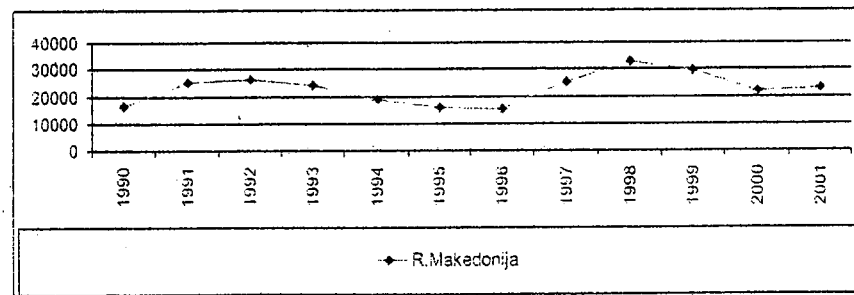
Графикон 4. Светско производство на тутун
Figure 4. World Tobacco Production

Графикон 5. Производство на тутун кај ЕУ (Е-15)
Figure 5. Tobacco Production by EU (E-15)

Графикон 6. Производство на тутун во Р.Македонија
Figure 6. Tobacco Production in R. Macedonia

УЛОГАТА НА ФОНДОТ ЗА ТУТУН ВО ЕУ ЗА СТРАТЕШКИОТ РАЗВОЈ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ТУТУН

Имајќи го предвид стратешкиот развој на тутунот, без занемарување на економските, социјалните и еколошките консеквенци, ЕУ овозможи формирање на Фонд за тутун.

Овој фонд до 2002 година се користеше за финансирање на агрикултурни истражувања на тутунски сорти и производни методи, како и развивање на широка информативна активност за подигнување на јавната свест во врска со штетните ефекти од пушењето.

Од 2003 година, улогата на Фонд за тутун се прошири и претрпи некои измени како на пример проширување на истражувачките агрономски и агроенкономски активности и кон развивање на производство на други култури или стопански активности кои генерираат економски ефекти и социјални подобности. Тоа значи дека во реоните каде се произведува тутун се препорачува да се развијат специфични иницијативи, кои ќе им овозможат тутинопроизводителите да се префрлат од тутунот на други култури и стопански активности, кои ќе овозможат вработеност и остварување на соодветен приход.

Во овој поглед Комисијата на ЕУ препорачува да се зголеми одвојувањето за финансирање на Фонд за тутун на 3% , со цел да се зајакнат буџетските средства достапни за финансирање на информативните мерки околу штетните ефекти од користењето на тутунот и иницијативите за пренасочување на производството. Всушност пренасочувањето на производството е нов приоритет и може да се имплементира во национални рамки, како дел од специфичните мерки за пренасока и може да се синергизира со бус-баџ програмата за квоти. Така за бербата 2004 година ака се оцени дека е неопходно поголемо одвојување за Фондот, тогаш тоа би можело да се зголеми и до 5% , врз база на извештај и предлог на Комисијата.

Фондот за тутун, собраните средства ги насочува за финансирање на дејства во следниве области:

- зголемување на јавната свест за штетните ефекти од сите начини на употреба на тутунот, преку информирање и едукација на населението;

- преземање на специфични мерки за помагање на тутинопроизводителите за пренасочување кон производство на други култури и стопански активности кои креираат вработување и иницирање на претприемачки активности на тутинопроизводителите;

- развивање на поголема контрола со цел да се овозможи производство на квалитетни и прифатени сорти на тутун, посебно отпорни кон болести и штетници и кои по начинот на производство ќе бидат еколошко подобни, со помали штетни злијанија врз здравјето на луѓето и прифатени од пушачите.

Истовремено Комисијата во ЕУ задолжена за ова проблематика, работи врз содржината на активностите за најфикасно делување на Фонд за тутн, како и на варијантите за негово трансформирање во друг вид на тело или орган, доколку има оправданост за поголема негова ефикасност и ефективност.

АКТИВНОСТИ ЗА КРЕИРАЊЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ТУТУН СО ГЛАСНО ИНТЕНЦИОТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Согласно глобалната светска политика и политиката на ЕУ за тутунот, со кои сме опфатени и ние како производители на тутун, во натамошниот период

нашите активности треба да ги насочиме кон:

1. подобрување на производството на тутун во поглед на подигнување на квалитетот на многу повисоко ниво.

2. интегрирање на економските и еколошките цели, што би се овозможило од една страна зголемување на приходот, а од друга страна зачувување на животната средина;

3. користење на придобивките на техничко-технолошиот развој поголемо користење на средства и механизација кои во голема мера го заменуваат физички вложениот труд и го намалуваат времето производствените операции и процеси;

4. гарантирање на сигурност во пласманот на производството на тутун, согласно критериумите за квалитет, барани од купувачите;

5. обезбедување на стабилни приходи и стандарди услови на живеење на фармерите преку осовременување на производството на тутун;

6. преземање на претприемнички активности за проширување на новата дејност и развивање на можности за создавање на алтернативни (комбинирани) приходи, преку проширување на производството на тутун и со други дополнителни производи или услуги.

7. внимателно пласирање на информации за зголемување на јавната свест за штетните ефекти од сите начини на употреба на тутунот, преку организирање на научни и стручни дебати;

8. развивање на свест за улогата и значењето на менаџментот како наука, која овозможува градење на менаџерите-лидерите со знаења за правилно водење на луѓето и управување со целокупните процеси на производството на тутун;

9. имплементирање на системите за управување со квалитетот и системи за управувањето со животната средина, во тутунските организациони субјекти;

10. создавање на можности за поголема вработеност, особено преку развивање на фармерско производство и други видови на мали претпријатија.

ЗАКЛУЧОК

Општ е заклучокот дека тутунот како земјоделско и индустриско растение, бара посебни истражувачки активности, за концептирање на неговиот стратешки развој.

Во тој поглед се препорачува да се земат предвид природните, економските, социјалните и еколошките аспекти и консеквенции, а истовремено да се развијат мултидисциплинарни истражувања за поттикнување на претприемничките активности засновани на специфични идеи кои ќе им овозможат на тутинопроизводителите да ја прошираат својата активност на производство и на други култури или други стопански производни или услужни активности, преку постепено намалување на некавалитетното производство на тутун.

Кај тутинопроизводителите треба да се побуди интерес за развивање на поголема контрола на производството на тутун со цел да се овозможи

производство на качественни и прифатени сорти на тутун, посебно отпорни кон болести и штетници и кои по начинот на производство ќе бидат еколошко подобни, а со својот квалитет повеќе прифатени од пушачите со помали штетни влијанија врз здравјето на луѓето.

ЛИТЕРАТУРА

1. Commission of the european communities, COUNCIL REGULATION fixing the premium and guarantee thresholds for leaf tobacco by variety group and Member state for the 2002, 2003 and 2004 harvests and amending Regulation (EEC) No 2075/92, Brussels, 21.11.2001 COM (2001) 684 final 2001/0276 (CNS).
2. Македонска Академија на науките и уметностите, Национална стратегија за економскиот развој на Република Македонија, Скопје, 1997 година.
3. Маркуарт др Рој, „Современи пристапи во менаџментот-Менаџмент во агробизнисот“ Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје 1994.
4. Мицески, д-р Трајче: „Некои аспекти на развојната стратегија на тутунското стопанство“ 18-ти Симпозиум за тутун, Охрид, 1997 год.
5. Мурарчалиев д-р Александар, нов приод кон предметот економика на аграрот“, „Астра Арт“ Скопје, 1999.
6. Статистички годишници на Република Македонија, Статистицал Севрбоокс оф тхе Републик оф Македонија, .
7. Стратегијата за развој на земјоделството, шумарството и водостопанството во Македонија, Република Македонија министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Скопје, јануари 1996 година.
8. Tobacco Briefing, "International Tobacco Growers Association", East Grinstead, West Sussex RH 18 5FA, England , August 1994.

ВЪВЕЖДАНЕ НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА /ОСП/ НА ЕС ЗА СЕКТОР "ТЮТЮНИ"- ОЧАКВАНИЯ ЗА БЪЛГАРИЯ

Янка Славова

Институт по аграрна икономика, София

Резюме

Общата селскостопанска политика /ОСП/ на ЕС е инструмент за въздействие и направляване на селското стопанство. В доклада се разглежда провежданата селскостопанска политика в сектор "Тютюни". Акцентира се върху основните механизми за въздействие и регулиране на тютюнопроизводството като общата организация на пазара на тютюн; ролята на прилаганата квотна система и системата за премиране. Разкриват се различията между европейската и българската политика и очакваното въздействие върху сектора след приемането ни в ЕС.

Ключови гуми - тютюн, политика, пазар, квоти, премии.

INTRODUCTION OF THE COMMON AGRICULTURAL POLITICS (CAP) OF THE EU FOR THE SECTOR "TOBACCOS" - EXPECTATIONS FOR BULGARIA

Yanka Slavova

Institute of Agricultural Economics

Summary

The Common Agricultural Policy (CAP) of the EU is an instrument for influence and direction of agriculture. In the report is examined the agricultural policy in the "Tobaccos" sector. The accentuation is on the main mechanisms for influence and regulation of the tobacco production as: general organization of the tobacco market; role of the applied quota-system and the system of premium giving. The differences between the European and Bulgarian policies and the expected influence on the sector after the association to the EU.

Key words: tobacco, policy, market, quotas, premiums

Въведение

Общата селскостопанска политика е важен инструмент за въздействие върху развитието и модернизиранието на европейското селско стопанство. Тя се изгражда на принципите на единство на пазарите, преференции за страните-членки и финансова солидарност.

С нея се създават условия за регулиране на производството, повишаване на конкурентоспособността и осигуряване на жизнен стандарт на земеделското население на средното равнище за Съюза. Общата селскостопанска политика претърпява редица реформи в зависимост от задачите, които са поставяни за решаване през отделните периоди.